

Onderwerp	Reactie college op Rekenkameronderzoek Sport
------------------	--

Besluiten:

1. kennis te nemen van het onderzoeksrapport '*Meer ruimte voor sport in Leiden?*' dat is uitgebracht door de rekenkamercommissie Leiden;
2. de bijgevoegde brief aan de raad met de collegereactie op dit rapport vast te stellen.

Perssamenvatting:

De rekenkamercommissie Leiden heeft het rapport '*Meer ruimte voor sport in Leiden?*' uitgebracht. Het betreft een onderzoek naar gemeentelijk sportbeleid en de behoefte aan sportvoorzieningen. Met het rapport wil de Commissie een inhoudelijke bijdrage leveren aan de komende politieke discussie over de Kadernota Sport.

Het college heeft een reactie op dit rapport opgesteld en stuurt deze in een brief aan de raad

Retouradres: Postbus 9100, 2300 PC Leiden

Gemeenteraad van Leiden

Gemeente Leiden
Bezoekadres Stadhuis
Stadhuisplein 1
Postadres Postbus 9100
2300 PC Leiden
Telefoon 071-5165165
E-Mail sleutel@leiden.nl
Website www.leiden.nl/gemeente

Datum 28 maart 2012
Ons kenmerk DIV-2012-4192
Onderwerp Bestuurlijk reactie op Rekenkameronderzoek Sport

Contactpersoon W.v.d.Eshof
Doorkiesnummer 7640

Geachte raadsleden,

Op 17 januari heeft de Rekenkamercommissie het onderzoek naar het Sportbeleid "Meer ruimte voor de sport in Leiden" gepresenteerd. Hierbij geven wij u onze reactie op dit rapport.

De Rekenkamercommissie heeft in een "warme overdracht" ons de resultaten van het onderzoek aangeboden en daarbij haar waardering uitgesproken over de constructieve wijze waarop de gemeente haar medewerking heeft verleend bij het verzamelen van de gevraagde informatie.

Wij hebben waardering voor het gedegen werk dat door de onderzoekers is verricht en het goed leesbare rapport dat is opgesteld. Voor een groot deel herkennen wij ons in de analyse en uitgebrachte adviezen die wij zullen gebruiken bij onze voorstellen voor het sportbeleid voor de komende jaren die wij uw raad willen voorleggen in de vorm van een kadernota sport inclusief accommodatieplan.

In deel 1 van het rapport van de Rekenkamercommissie "Bestuurlijke nota" worden de conclusies en aanbevelingen genoemd. Deze zijn onderscheiden in:

- Conclusies over de analyse van de behoefteontwikkeling
- Conclusies over de analyse van de sportnota "Startschot"
- Aanbevelingen voor de beleidsvoorbereiding, kostendekkendheid en uitvoering van het sportbeleid.

Ten aanzien van deze 3 punten willen wij de volgende opmerkingen maken:

ad. 1 Behoefteontwikkeling

Wij delen de volgende conclusies van de rekenkamercommissie:

- Macro blijft de behoefte aan sportaccommodaties ongeveer gelijk.
- Efficiëntere benutting van accommodaties is mogelijk door omzetting van natuurgrasvelden in kunstgrasvelden en het aanbrengen van verlichting.
- Er is sprake een tekort bij hockey en tennis en een overschot bij voetbal en korfbal.
- De behoefte aan 1 extra sporthal.
- De constatering over de kostendekkendheid en investeringen.
- Het feit dat extra geld nodig is voor onderhoud.

Bij de volgende conclusies plaatsen wij kanttekeningen:

- Voor hockey wordt voor de komende 20 jaar een groei verwacht waardoor 5 extra velden in 2031 nodig zijn. Wij achten een dergelijke groei onwaarschijnlijk. Wij delen de prognose dat er een groei mag worden verwacht, de omvang van deze groei berekenen wij anders.
- De Rekenkamercommissie verwacht dat de behoefte aan extra tennisbanen in 20 jaar terugloopt naar 0. Wij verwachten dat een beperkt tekort aan tennisbanen blijft bestaan.
- Het totaal aantal voetbalvelden is 4 minder dan waar de commissie mee rekent. De norm dat een kunstgrasveld gelijk is aan 2 natuurgrasvelden wordt door ons niet onderschreven. Wij gaan ervan uit dat een kunstgrasveld de capaciteit heeft van 1,6 natuurgrasveld.
- De Rekenkamer concludeert dat er voldoende zwembadwater in Leiden beschikbaar is. Wij constateren dat die conclusie gebaseerd is op het beschikbare zwembadwater in de binnenbaden, de capaciteit van het buitenwater wordt niet meegerekend.

ad. 2 Sportnota Startschot

Wij delen in zekere mate vrijwel alle conclusies van de rekenkamercommissie op dit onderdeel. In onze evaluatie van de nota Startschot zijn die ook al voor een belangrijk deel door ons geconstateerd. De belangrijkste opmerkingen die wij over deze conclusies willen maken zijn:

- De expliciete discussie over subdoelstellingen komt niet terug in de sportnota Startschot omdat dit een kadernota betreft. We zullen de wijze waarop de hoofddoelstellingen sportstimulering, verenigingsondersteuning en accommodatiebeleid worden onderverdeeld in subdoelstellingen en de wijze waarop deze worden gemeten als actiepunten meenemen in het toekomstige uitvoeringsprogramma voor sport.
- De meerjarige onderhouds- en investeringsramingen zijn inmiddels opgesteld op basis daarvan kunnen realistische voorstellen worden gedaan.
- Er is slechts een beperkt aantal jaren geen managementcontract met het Sportbedrijf geweest door de interne gemeentelijke reorganisatie en het proces van verzelfstandiging van het sportbedrijf dat onlangs is stopgezet.
- Inmiddels is wel een managementcontract gesloten met het Sportbedrijf. Wij zijn voornemens om de (financiële)informatievoorziening te verbeteren

ad. 3 Aanbevelingen sportbeleid

Ook hier kan worden aangegeven dat we in zekere mate alle aanbevelingen van de Rekenkamercommissie delen. De belangrijkste opmerkingen hierbij zijn:

- Wij zijn voornemens onderzoek te doen naar herschikking, concentratie, intensiever en efficiënter gebruik van de sportaccommodaties.
- Aan de behoefte van 1 extra sporthal wordt voorzien door de geplande bouw van een sporthal in het Houtkwartier en de voorgestelde vervanging van een grotere Vijfmeihal.
- Punten als het opstellen van een meerjarig onderhoudsplan en een managementcontract zijn respectievelijk in bewerking en al gerealiseerd.

Wij stellen u voor om de bespreking van de resultaten van het rapport van de Rekenkamercommissie gelijktijdig te laten plaatsvinden met de behandeling van de sportnota en het sportaccommodatieplan.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Leiden,
de Secretaris, de Burgemeester,

Uit: Rapport Rekenkamercommissie Leiden. Meer ruimte voor sport in Leiden?

1. Inleiding

In haar vergadering van 31 mei 2011 heeft de Rekenkamercommissie met de commissie Onderwijs en Samenleving van de gemeenteraad van Leiden overlegd over ons voornemen een onderzoek uit te voeren naar sportvoorzieningen en sportbeleid in de gemeente Leiden. Daarbij is een aantal potentiële onderzoeksvragen besproken, mede vanwege de binnenkort door het College uit te brengen Kadernota Sport 2012 - 2017.

In onze brief van 4 oktober 2011 hebben wij aangegeven dat het onderzoek zou worden gericht op de ontwikkeling van de behoefte aan sportvoorzieningen voor de komende 20 jaar en op de vraag op welke wijze er uitvoering is gegeven aan het geformuleerde sportbeleid in de periode 2006 - 2010. Ook de mate van kostendekkendheid van voorzieningen zou worden verkend. De volgende onderzoeksvragen zijn gehanteerd:

Behoefteontwikkeling

1. Wat is de verwachte behoefteontwikkeling aan sportaccommodaties in Leiden, tegen de achtergrond van maatschappelijke en demografische ontwikkelingen de komende 20 jaar?
2. Wat betekent dit voor de kosten en de kostendekkendheid van de huidige sportvoorzieningen in Leiden?

Uitvoering van het beleid

1. In welke mate waren de te bereiken resultaten in de Nota sportbeleid Leiden 2006 – 2010 voldoende operationeel geformuleerd?
2. Welke acties heeft het College van Burgemeester en Wethouders ondernomen om sturing te geven aan, en monitoring te verrichten op, de realisatie van het geformuleerde sportbeleid in de periode 2006 - 2010?
3. In welke mate was de Leidse raad in de gelegenheid te sturen op de uitvoering van het sportbeleid in Leiden in de periode 2006 – 2010?

In paragraaf 2 worden de conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamercommissie beschreven die op basis van de verrichte analyse zijn opgesteld.

Deel 2 van dit rapport bevat het onderzoeksverslag in de vorm van een nota van bevindingen.

2. Conclusies en aanbevelingen

2.1. Inleiding

Sport is een belangrijk maatschappelijk thema. Regelmatig sporten draagt bij aan een goede gezondheid, sport kan de integratie bevorderen en sport is een belangrijke vorm van recreëren. De wijze waarop mensen sporten varieert, van hardlopen langs de openbare weg, sporten in een commerciële sportschool, tot sporten bij een vereniging. Een deel van de sportbeoefening is afhankelijk van de beschikbaarheid van gemeentelijke accommodaties, maar een belangrijk deel ook niet.

De totale kosten aan sport op de gemeentelijke begroting bedragen – buiten een aantal grotere investeringen - gemiddeld zo'n 4,5 miljoen euro per jaar. De gemeenteraad stelde bij de behandeling van de begroting 2012 nog omvangrijke extra middelen ter beschikking. Dit onderzoek is met name gericht op de sportbeoefening waarbij er sprake is van een gemeentelijke bijdrage. De wijze waarop en de mate waarin de gemeente de sportbeoefening faciliteert, is uiteraard een politieke keuze: welke sporten worden ondersteund en tegen welke kosten, en welke niet?

2.2. Conclusies

Het onderzoek bestaat uit twee deelonderzoeken. Het eerste onderdeel betreft een onderzoek naar de behoefteontwikkeling en de daarmee gepaard gaande kosten. Het tweede onderdeel is een retrospectief onderzoek naar de uitvoering van het sportbeleid in Leiden.

2.2.1. Behoefteontwikkeling sport

Het grootste deel van de uitgaven aan sport van de gemeente Leiden bestaat uit de investeringen in, en de exploitatie van sportaccommodaties. Investerings in sportaccommodaties hebben een lange levensduur en belasten daardoor de gemeentelijke begroting voor langere tijd. Daarom is het van belang zicht te hebben op de toekomstige behoefte aan sportaccommodaties. Om die reden heeft de Rekenkamercommissie onderzoek laten verrichten naar die behoefteontwikkeling voor de komende 20 jaar.

De analyses leveren een aantal conclusies op:

1. Door de vergrijzing en ontgroening van de Leidse bevolking verandert de behoefte aan sportaccommodaties. Die behoefte wordt ook beïnvloed door veranderingen in de populariteit van sporten. Per saldo lijkt er geen behoefte aan extra fysieke ruimte voor sport.
2. Bij de buitensporten veranderen de behoeften aan accommodaties, waarin door een herschikking van ruimte tegemoetgekomen kan worden.
 - a. De behoefte aan ruimte voor hockey zal de komende jaren blijven toenemen. Er is nu behoefte aan circa 1 extra veld, oplopend naar 2 extra velden in 2021 en 5 extra velden in 2031.
 - b. Voor tennis bestaat op dit moment een ruimtetekort van 8 velden, dat de komende jaren zal afnemen naar 2 in 2021 en 0 in 2031.
 - c. Bij voetbal is er op dit moment sprake van enkele tekorten als de afzonderlijke verenigingen worden beschouwd. Als de totale ruimte aan Leidse voetbalvelden wordt afgezet tegen het gebruik, dan was er in 2011 een situatie van evenwicht. Op korte termijn ontstaat een overschot, oplopend naar 7 velden in 2021. Dit overschot neemt verder toe tot 8 in 2031. In de praktijk is het overschot enkele velden kleiner doordat verenigingen gespreid zijn over meerdere locaties.
 - d. Bij een aantal accommodaties kan de ruimte efficiënter benut worden door omzetting van natuurgrasvelden in kunstgrasvelden (voetbal) of het aanbrengen van verlichting (tennis).
 - e. Bij korfbal is sprake van een overschot van circa 5 velden. Bij rugby, atletiek en honk- en softbal lijkt de ruimte adequaat.
3. Wanneer het aantal binnensportaccommodaties wordt vergeleken met de landelijke normen is er in Leiden behoefte aan één nieuwe sporthal. De huidige accommodaties zijn bovendien sterk verouderd. Mede omdat een ijsbaan een bovengemeentelijke voorziening is, valt een oordeel over de behoefte aan schaatsaccommodatie buiten dit onderzoek. Voor wat betreft het zwembad wordt geconcludeerd dat dat er voldoende is.
4. De kosten van de gemeentelijke accommodaties worden voor een deel gedekt uit de huurlasten van de verenigingen die er gebruik van maken. Voor het overige worden de kosten gedekt uit de gemeentelijke begroting. De gemeente Leiden betaalt verhoudingsgewijs meer voor zwembaden dan voor buitensportvoorzieningen en relatief het minst voor binnensportvoorzieningen. Het kostendekkingspercentage voor de binnensportaccommodaties ligt lager dan bij vergelijkbare gemeenten. De variatie in de mate van kostendekking tussen accommodaties is groot.
5. De wijzigingen in behoefte aan sportaccommodaties hebben ook gevolgen voor de kosten voor sport in Leiden. De effecten op de begroting zijn sterk afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden om al dan niet invulling te geven aan deze gewijzigde behoeften. Het aanleggen van sportvelden vergt aanzienlijke investeringen, die terugverdiend kunnen worden door het efficiënter gebruik van de ruimte.
6. Het rapport Kraan – zoals dat is opgesteld ter voorbereiding van de eerder voorgenomen verzelfstandiging van het sportbedrijf – toont dat het budget voor onderhoudskosten structureel met 6 ton verhoogd zou moeten worden. Mogelijk kan dit opgevangen worden binnen de extra middelen die recent door de Raad voor sport geoormerkt zijn.

2.2.2. Uitvoering van het beleid

Met de Sportnota 'Startschot' uit 2005 zijn de gemeentelijke kaders voor het sportbeleid in de periode 2006 – 2010 bepaald. De nota had tot doel een basis te leggen voor zowel de inhoudelijke prioriteitsstelling als de uitgaven aan onderhoud en investeringen in accommodaties. De analyse van de Sportnota en de daar op volgende discussie tussen Raad en College levert de volgende conclusies op:

1. De Sportnota is opgebouwd uit een complex en niet altijd consistent geheel van één centrale doelstelling, vijf subdoelstellingen en een uitvoeringsplan met vier beleidslijnen, met een veelheid aan indicatoren. De subdoelstellingen lijken vooral te zijn ingegeven door de beschikbaarheid van meetinstrumenten. De Sportnota besteedt onvoldoende aandacht aan de relatie tussen sport en andere beleidsterreinen.
2. Het uitvoeringsplan – dat het beleid concreet moet maken – was niet realistisch doordat onvoldoende rekening werd gehouden met het gebrek aan fysieke ruimte en financiële middelen. Hierdoor bestonden te hoge en irreële verwachtingen over de resultaten van het sportbeleid in de afgelopen jaren.
3. Het realiseren van de doelstellingen van de Sportnota vergt een meerjarig onderhouds- en investeringsprogramma. Het niet gelijktijdig reserveren van de noodzakelijke middelen maakt de nota niet realistisch. Het College had maar beperkt zicht op de vorderingen op kernindicatoren tijdens de beleidsperiode. Daarnaast ging veel aandacht uit naar 'Het huis van de sport'. De evaluatie door de gemeente was vooral gericht op de verschillende actiepunten uit het uitvoeringsprogramma, maar niet op de achterliggende doelstellingen, met als insteek welke punten wel en niet uitgevoerd waren. Een kritische beschouwing op de uitvoering van het sportbeleid en het benoemen van verbeterpunten voor een volgende periode ontbraken daardoor.
4. De uitvoering van de Sportnota lag voor een groot deel in handen van het Sportbedrijf. Door het ontbreken van een uitvoeringsovereenkomst, vond er maar beperkt sturing plaats op het Sportbedrijf. Ook werd de sturing bemoeilijkt door het beperkte zicht op de belangrijkste indicatoren.
5. De Raad is door de beperkte informatievoorziening vanuit het College niet goed in staat geweest te sturen op de uitvoering van het sportbeleid. De Raad heeft in de sturing echter ook niet haar mogelijkheden ten volle benut. Discussies werden veelal gevoerd over de details rond het niet uitvoerbaar zijn van plannen, terwijl de Raad er niet op heeft aangestuurd het College een uitvoerbaar plan te laten presenteren.
6. Het onderzoek laat zien dat de informatievoorziening rond de omvang van sportaccommodaties en kosten voor sport in de gemeentelijke begroting niet adequaat is. Er zijn vele vindplaatsen voor kosten en baten van sport en het ontbreekt aan een eenduidig overzicht van de jaarlijks met sport gemoeide financiële middelen.

2.3. Aanbevelingen

Op basis van onze conclusies in paragraaf 2.2.1 en 2.2.2. formuleren wij als Rekenkamercommissie een aantal aanbevelingen voor de Raad en het College. Daarbij maken wij een onderscheid tussen aanbevelingen rond de voorbereiding van het nieuwe sportbeleid, de kostendekkendheid van de huidige voorzieningen en toekomstige voorzieningen, en de wijze waarop – ook door de Raad - op de uitvoering van het sportbeleid wordt gestuurd.

Beleidsvoorbereiding

1. Gegeven het feit dat veel sportbeoefening ook plaatsvindt zonder dat de gemeente daarin een rol speelt is de vraag gerechtvaardigd hoe en in welke mate de gemeente sportbeoefening ruimtelijk en financieel moet ondersteunen en welke sporten daarbij prioriteit dienen te krijgen.
2. Bezie in hoeverre en op welke wijze door een herschikking van ruimte tekorten in de sportaccommodaties opgevangen kunnen worden.
 - a. Met name bij korfbal is er sprake van een overschot en bij voetbal zal dat in de komende jaren ontstaan. Dat overschot zou kunnen worden ingezet voor het faciliteren van de behoefte aan tennis- en hockeyvelden. Hierbij zou de mogelijkheid van een tweede hockey-accommodatie in Leiden overwogen kunnen worden.

- b. Bezie bij welke accommodaties de ruimte nog efficiënter benut kan worden door omzetting van natuurgrasvelden in kunstgrasvelden (voetbal) of het aanbrengen van verlichting (tennis).
 - c. Bezie op welke wijze tegemoet gekomen kan worden aan de behoefte aan een extra sporthal.
 - d. Bepaal tot welke kosten dit - ook meerjarig - leidt.
3. Houdt in het sportbeleid rekening met de in het onderzoek geschetste ontwikkeling van het ruimtebeslag bij de verschillende sporten. Met name het investeringsbudget dient daarop te worden aangepast.
 4. Zorg er voor dat het ambitieniveau van de nieuwe Sportnota aansluit bij de door de raad ter beschikking gestelde middelen en dat de geformuleerde acties binnen de gestelde periode uitgevoerd kunnen worden.

Kostendekkendheid

5. Bezie in welke mate de kosten voor sport beperkt kunnen worden door het meer kostendekkend maken van met name de binnensportaccommodaties, door lagere exploitatiekosten, intensiever gebruik of eventueel hogere tarieven.
6. Bezie de mate van kostendekkendheid van de (kleinere) sportvoorzieningen die in het bestek van dit onderzoek buiten beschouwing zijn gebleven.

Uitvoering van sportbeleid

7. Concretiseer bovenstaande punten in een nieuw meerjarig accommodatieplan, en betrek daarbij de kosten van het onderhoud van de huidige voorzieningen.
8. Stuur aan op heldere, meetbare en realistische doelstellingen – bijvoorbeeld de herinrichting van een aantal locaties of de mate van de kostendekkendheid - in de nieuwe Sportnota. Zorg dat deze zo geformuleerd en periodiek gemeten worden dat op basis daarvan in de tussenliggende periode goed gestuurd kan worden.
9. Zie toe op het realiseren van een adequate en actuele uitvoeringsovereenkomst van het College met het Sportbedrijf.
10. Zorg voor een adequate tussentijdse informatievoorziening aan de Raad over de vorderingen in de realisatie van de Sportnota.
11. Zorg voor een helder overzicht van zowel de accommodaties als de kosten en opbrengsten van sportvoorzieningen in de begroting en de rekening.